QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF ROBERT G. MANGION
ONOR. IMĦALLEF GRAZIO MERCIECA

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 9 ta' April 2024

Numru 18

Rikors numru 59/2018 LM

George Cuschieri, u b'digriet tad-9 ta' Jannar 2024 l-atti ġew trasfużi f'isem martu Teresa Cuschieri *stante* l-mewt ta' George Cuschieri fil-mori

v.

Anthony Cuschieri

Il-Qorti:

1. F'din il-kawża, l-attur talab li l-konvenut jinżamm responsabbli għad-danni kawża tal-ġrieħi li sofra prinċipalment f'ħalqu u f'imnieħru minħabba s-swat li qala' mingħandu waqt ġlieda li nqalgħet bejniethom fil-bini tal-Qorti fit-30 t'April 2009.

2. B’sentenza tal-4 ta’ Diċembru 2019, l-Ewwel Qorti laqgħet it-talbiet tal-attur, iddikjarat lill-konvenut responsabbli għall-ġrieħi sofferti mill-attur fil-ġlieda u llikwidat id-danni mġarrba mill-attur fis-somma ta’ €6,480.52. Dan l-ammont huwa mqassam hekk:

(i) **€5,046.20** danni emerġenti li minnhom €1,600 huma stima tal-*bridge* tas-snien li nkiser kawża tal-inċident u €3,666.20 huma spejjeż tal-avukati li l-attur qabbad bħala *parte civile* fil-proċeduri penali kontra l-konvenut.

(ii) Diżabilità ta’ 3% ENT u 1% dentali li jammontaw għal rata ta’ diżabilità globali ta’ 3.9% bis-sistema tal-*weighted average*. Wara li ħadet bħala bażi d-dħul tal-attur fis-sena ta’ qabel l-inċident (€8,820.56) aġġustat għall-perjodu tal-*multiplier* (5 snin) u naqqset 20% għall-ħlas *lump sum*, il-Qorti akkordat **€1,434.32** għal *lucrum cessans*.

3. Il-konvenut ħassu aggravat bis-sentenza msemmija, u għalhekk ippreżenta dan l-appell. Permezz tiegħu, il-konvenut mhuwiex qiegħed jikkontesta s-sejbien ta’ responsabilita, iżda biss il-mod kif inħadem il-kwantum tad-danni, u dan minn tliet aspetti:

4. L-ewwel lanjanza hi li l-attur qabel l-inċident diġà kellu feriti u kundizzjoni fix-xedaq u snienu minħabba kundizzjoni ta’ dijabete akuta. Li dak li ġarrab l-attur seħħ *in parte* żgur minħabba din il-kundizzjoni u

mhux minħabba l-inċident. L-appellant ma jiċċita l-ebda prova in sostenn ta' din il-lanjanza.

5. M'hemmx dubju li l-attur inkisritlu sinna u nqasam il-*bridge* li kellu fuq snienu kawża tad-daqqiet ta' ponn li qala' f'ħalqu mingħand l-appellant. Daqqa ta' ponn tkisser bl-impatt vjolenti tagħha. Ħsara din li sseħħ irrispettivament mill-kundizzjoni tad-dijabete. Mr John Portelli, xehed li mil-lat dentali l-attur għandu debilità permanenti dentali ta' 1% minħabba s-sinna miksura li ma tista' qatt tiġi restawrata lura għall-istat li kienet fih qabel. Għalkemm saret allegazzjoni li kien hemm xi snien jiċċaqalqu minħabba d-dijabete, ma tressqet l-ebda evidenza li din is-sinna kienet difettuża sa minn qabel l-inċident. L-espert mediku l-Professur John Portelli, mistoqsi in kontroeżami minn wieħed mill-avukati tal-konvenut jekk "il-fatt li persuna li jbati miz-zokkor, b'xi mod tista' taffettwa, jiġifieri l-i*structure* tal-ħalq tagħti lok jiġifieri għall-fatt illi mhux *per se* bid-daqqa iżda tista' tkun ċirkustanza ta'…" wieġeb kategorikament: "Le assolutament". Din il-lanjanza hija bla bażi.

6. It-tieni lanjanza hi li l-attur ma reġax għamel il-*bridge*, bl-iskuża fjakka li ma kellux flus. Tassew li jista' jkun hekk il-każ, iżda din il-Qorti, bħall-Ewwel Qorti, tqis li l-ħsara saret indipendement minn jekk l-attur reġgħax għamel il-*bridge* jew le. Din il-lanjanza hija wkoll infondata.

7. It-tielet lanjanza hi li l-attur ingħata kumpens ta' *lucrum cessans* minkejja li huwa pensjonant u benestant b'diversi artijiet u illi l-ksur ta' mnieħru u ta' snienu ma kienx impediment biex jaħdem.

8. Dwar dan l-aspett, l-Ewwel Qorti rraġunat hekk:

> Il-Qorti tirrileva li għad illi fiż-żmien meta seħħ l-inċident inkwistjoni l-attur kien diġà pensjonant, dan ma jfissirx li huwa m'għandux jiġi kkumpensat għat-telf ta' qligħ futur, partikolarment in vista tal-fatt li meta seħħ l-inċident l-attur kellu l-età ta' tlieta u sittin sena, u għalhekk jekk ried jaħdem bi qligħ, huwa seta' jagħmel dan. Għall-finijiet tal-komputazzjoni li trid tagħmel b'rabta mat-telf ta' qligħ futur tal-attur, il-Qorti sejra tieħu d-dħul li kellu l-attur matul s-sena ta' qabel seħħ l-inċident, l-2008, fejn mid-dokumenti esebiti mix-xhud Saviour Theuma, jirriżulta li l-attur kellu dħul totali ta' €8,820.56. Dan id-dħul tal-attur għas-sena 2008 irid jiġi aġġustat abbażi tal-għoli tal-ħajja34 għall- perijodu kollu tal-multiplier35, sabiex b'hekk id-dħul bażiku li ser tkun qiegħda taħdem fuqu l-Qorti huwa ta' €8,820.56 + €9,243.95/ 2 = €9,032.25. Huwa dan l-ammont li l-Qorti ser tieħu għall-fini tal-komputazzjoni li trid tagħmel.
>
> Il-multiplier huwa fattur pjuttost diskrezzjonali, għalkemm bħala regola huwa ġeneralment aċċettat li fil-każ ta' persuni li qabżu l-età ta' sittin sena, il- multiplier li għandu jiġi adottat huwa ta' 5. F'sentenza fl-ismijiet John u Laura konjugi Ransley vs. Edward u Lydia konjugi Restall[1], inkiteb:
>
>> "Hawnhekk għandna fattur pjuttost diskrezzjonali. Il-metodu ta' likwidazzjoni tad- danni kien għal żmien twil ibbażat fuq il-prinċipji enunċjati fil-kawża Butler vs Heard deċiża mill-Qorti tal-Appell Ċivili Superjuri fit-22 ta' Settembru, 1967. F'dik il-kawża intqal li fid-determinazzjoni tal-multiplier wieħed irid jieħu in kunsiderazzjoni ċ-'chances and changes of life', b'mod li dan il-multiplier ma jwassalx lid-danneġġjat li jieħu kumpens daqs li kieku baqa' jaħdem sad-data li jirtira, iżda l-figura tiġi mnaqqsa biex b'hekk ikun ittieħed kunsiderazzjoni l-fatt li l- persuna danneġġjata setgħet, fil-kors normali tal-ħajja tagħha, ma waslitx qawwija u sħiħa sal-età tal-pensjoni.
>> ...
>> Hawn għalhekk naraw element diskrezzjonali li qed jingħata lill-ġudikant. Il-liġi ma tridx li l-kumpens ikun biss riżultat ta' eżerċizzju matematiku – għalkemm tali eżerċizzju jkun wieħed siewi u jwassal għal ċerta uniformità fil-likwidazzjoni tad- danni kif effettivament ġara wara s-sentenza ta' Butler vs Heard, b'danakollu l- ġudikant għandu jżomm

[1] Prim'Awla 10.05.2005.

> quddiem għajnejh aspett aktar wiesa' tal-problema u fl- ammont li finalment jakkorda bħala danni għat-telf futur – dawk li fil-gergo huma magħrufa bħala 'lucrum cessans' jipprova jimprimi sens ta' ġustizzja billi mhux biss iħares lejn l-interessi tad-danneġġjat iżda billi wkoll jittieħed in konsiderazzjoni dak li kkawża d-dannu."

9. Fi ftit kliem, l-Ewwel Qorti kkunsidrat li allavolja pensjonant, fiż-żminijiet tal-lum l-attur xorta kellu l-potenzjal li jaħdem u għal dan il-fini stabbiliet multiplikand ta' ħames snin. Multiplikand li ma vvintatux hi imma straħet fuq ġurisprudenza stabbilita. Din il-lanjanza wkoll qiegħda tiġi miċħuda.

10. Ir-raba' lanjanza hija dwar l-ispejjeż legali li l-Ewwel Qorti aċċettat bħala dannu emerġenti li l-attur inkorra biex qabbad avukat fil-proċeduri kriminali, kemm fil-Prim'Istanza kif ukoll quddiem il-Qorti tal-Appell Kriminali, li fihom l-appellant instab ħati talli aggrredixxa u kkawża ġrieħi fuq il-persuna tal-attur.

11. M'hemmx dubju li l-proċeduri penali kienu riżultat dirett tal-inċident. Bħala parti ċivili ma kienx biss xhud, kif jallega l-appellant, u għalhekk seta' jiġi assistit minn avukat. L-attur, bħala parti leża kellu kull dritt jipparteċipa fil-kawża u jingaġġa avukat biex jirrappreżentah u jgħin lill-prosekuzzjoni. U l-avukat kellu jitħallas. Bla dubju lanqas din il-lanjanza ma jistħoqqilha favur.

Decide

12. Għal dawn il-motivi, l-Qorti qiegħda tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata. Spejjeż tal-ewwel istanza kif deċiżi mill-Ewwel Qorti, spejjeż tal-appell a karigu tal-appellant.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Robert G. Mangion Imħallef	Grazio Mercieca Imħallef

Deputat Reġistratur
ss